

کتابخانه جامعہ اسلامیہ

۱۱.۲
۲۰۰۰

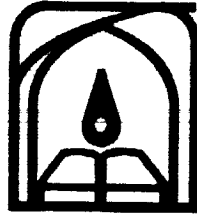

۲۰۰۷

۱۳۸۱ / ۱ / ۲۲

از انجمن تخصصی تاریخ و فلسفه ایران
تأسیس ۱۳۵۷

017120

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده هنر

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد نقاشی

بررسی نقاشی ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی

پروژه عملی: گفتگو

۴۰۰۸۳

بهنام زنگی

استاد راهنما: دکتر محمد کاظم حسونند

استاد مشاور: دکتر مصطفی گودرزی

زمستان ۱۳۸۰

تأییدیه اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

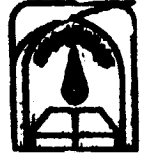
اعضای هیئت داوران نسخه نهایی پایان نامه خانم / آقای بهنام زنگی

تحت عنوان: بررسی نقاشی ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی - پروژه عملی: گفتگو

را از نظر فرم و محتوی بررسی نموده و پذیرش آنرا برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می کنند.

از اطلاعات در این مورد
تعمیرات

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر محمد کاظم حسونند	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر مصطفی گودرزی	استادیار	
۳- نماینده تحصیلات تکمیلی	دکتر علی اکبر تقوایی	استادیار	
۴- استاد ممتحن	دکتر پریسا شادقزوینی	استادیار	
۵- استاد ممتحن	مرتضی حیدری	مربی	

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متمهد می شوند:

ماده ۱ در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲ در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند:
و کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته ^{دانش} ^{است} است
که در سال ۱۳۸۰ در دانشکده ^{هست} دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی سرکار خانم / جناب آقای دکتر ^{است} ، مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر ^{است} و مشاوره سرکار خانم / جناب آقای دکتر ^{است} از آن دفاع شده است .

ماده ۳ به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴ در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأدیه کند.

ماده ۵ دانشجوی تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتابهای عرضه شده نگارنده، برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶ اینجانب ^{است} ^{است} دانشجوی رشته ^{است} مقطع ^{است} مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: ^{است} ^{است}

تاریخ و امضا: ۸۰/۱۰/۱

تقدیم به خاطر پدرم

بنا بر آن بود تا این تقدیم نامه به نام پدر هنرمندم باشد
اما آغاز کار با حسرت و اندوه سفر جاودانه او توأم گشت

باسپاس از زحمات استاد ارجمند، جناب آقای دکتر محمد کاظم حسنونند
و راهنمایی های راهگشای جناب آقای دکتر مصطفی گودرزی
و استاد همیشگی ام آقای حسن یاقوتی
و باتشکر از همراهی بی شائبه دوست عزیزم مهدی محمد زاده

چکیده:

نقاشی ایران طی سده اخیر دستخوش دگرگونیهای بسیاری، در ساختار و محتوا بوده است. سرعت این دگرگونیها به حدی است که گاه طی یک دهه، به اندازه چند قرن گذشته تحول و تغییر در آن پدید می‌آید. روند توأم با شتاب این دوره از نقاشی ایران، بسیاری از زوایای آن را از دید منتقدین و هنرشناسان پوشیده نگاه داشته است.

از آنجاییکه هنر نقاشی طی سده اخیر، تعاریف جدید و پیوستگی‌های اجتناب‌ناپذیری با اجتماع و اندیشه و تفکر حاکم بر آن یافته است، شناخت این زوایا به موازات نقد و تحلیل تحولات سده اخیر، لازم می‌نماید.

این تحقیق تلاش مختصری برای شناخت و گردآوری اطلاعات این دوره و نیز مقدمه‌ای بر شناخت زمینه‌های اجتماعی گرایشات نقاشی معاصر است. بررسی هر مقطعی از این تاریخ صدساله را می‌توان به مثابه طرح سئوالی پیرامون منشاء، ماهیت، کیفیت و اصالت گرایشات هنر نقاشی قلمداد نمود. سئوالاتی که جستجو برای پاسخ هرکدام از آنها، بسیاری از نقاط مبهم نقاشی امروز و نیز دلایل چالش میان این هنر و جامعه را بر ما روشن می‌سازد.

واژگان کلیدی:

- نقاشی
- مشروطه
- انقلاب
- مدرنیسم
- سنت‌گرایی
- معاصر

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
مقدمه.....	۱
کلیات.....	۳

فصل اول: هنر قاجار

(۱-۱) تاریخچه نقاشی قاجار.....	۶
(۲-۱) ویژگی های نقاشی مکتب قاجار.....	۱۳
(۳-۱) ارزیابی هنر نقاشی قاجار.....	۱۹
(۴-۱) هنرمندان شاخص نقاشی قاجار.....	۲۴
(۵-۱) تصاویر فصل اول.....	۳۹

فصل دوم: انقلاب مشروطه

(۱-۲) زمینه های وقوع انقلاب مشروطه.....	۶۸
(۲-۲) آغاز انقلاب مشروطه.....	۷۲
(۳-۲) سرانجام انقلاب مشروطه.....	۷۵

فصل سوم: هنر نقاشی پس از انقلاب مشروطه

(۱-۳) نقاشی قهوه خانه ای.....	۷۷
(۲-۳) تأسیس مدرسه صنایع مستظرفه.....	۸۲
(۳-۳) تحولات هنری بعد از مشروطه.....	۸۶
(۴-۳) سیر تحولات نگارگری در سده اخیر.....	۸۹
(۵-۳) تصویرسازی در مطبوعات.....	۹۵
(۶-۳) تصاویر فصل سوم.....	۹۹

فصل چهارم: گرایش‌های نوین هنر ایران

- ۱۱۲ شرایط اجتماعی دوران پهلوی (۱-۴)
۱۱۶ تأثیرات هنر غرب بر هنر ایران (۲-۴)

فصل پنجم: گرایش‌های نوین نقاشی ایران

- ۱۲۱ تأسیس دانشکده هنرهای زیبا (۱-۵)
۱۲۴ جریانها و سبکهای جدید نقاشی (۲-۵)
۱۳۲ پیدایش مکتب سقاخانه (۳-۵)
۱۳۷ هنرمندان دوره نوگرایی (۴-۵)
۱۴۱ تصاویر فصل پنجم (۵-۵)

فصل ششم: هنر نقاشی انقلاب اسلامی

- ۱۶۰ انقلاب اسلامی و تغییر ساختارهای فرهنگی (۱-۶)
۱۶۴ تأثیرات ایدئولوژیک انقلاب اسلامی بر هنر نقاشی (۲-۶)
۱۶۹ نقاشی ایران پس از انقلاب اسلامی (۳-۶)
۱۷۴ تصاویر فصل ششم (۴-۶)
۱۹۰ نتیجه
۱۹۴ فهرست منابع و مأخذ
۱۹۹ شرح و تصاویر کار عملی
۲۱۰ چکیده انگلیسی

■ فهرست تصاویر

- تصویر شماره ۱: مدهوش شدن ندیمگان زلیخا از جمال حضرت یوسف، تهران، میانه سده ۱۳ هجری قمری. ۴۰
- تصویر شماره ۲: چهره رستم خان زند، اثر محمدصادق شیراز، حدود ۱۱۹۳ هجری قمری. ۴۱
- تصویر شماره ۳: فتحعلی شاه نشسته روی قالیچه، اثر میرزابابا، تهران، ۱۲۱۳ هجری قمری. ۴۱
- تصویر شماره ۴: افسر هندی، اثر محمدصادق شیراز، ۱۱۹۴ هجری قمری. ۴۱
- تصویر شماره ۵: جوان خروس در بفل، اثر معین مصور، اصفهان، ۱۰۷۳ هجری قمری. ۴۲
- تصویر شماره ۶: جوان نشسته، اثر شیخ محمد، احتمالاً مشهد، نیمه دوم سده دهم هجری قمری. ۴۲
- تصویر شماره ۷: حضرت علی (ع) و ستون سلیمان، خاوران نامه، اثر فرهاد، شیراز، ۸۸۱ هجری قمری. ۴۲
- تصویر شماره ۸: صحنه عاشقانه، اثر محمدیوسف، اصفهان، ۱۰۴۰ هجری قمری. ۴۳
- تصویر شماره ۹: صحنه‌ای از دربار، نگاره کتاب التریاق، احتمالاً موصل، میانه سده هفتم هجری قمری. ۴۳
- تصویر شماره ۱۰: شکارگر قوش به دست، آبرنگ، احتمالاً اصفهان، اواخر سده یازدهم هجری قمری. ۴۳
- تصویر شماره ۱۱: چهره شبیک خان، اثر بهزاد، هرات، حدود ۹۱۴ هجری قمری. ۴۴
- تصویر شماره ۱۲: کشته شدن اکوان به دست رستم، اثر لطفعلی، فارس، ۱۲۷۹ هجری قمری. ۴۴
- تصویر شماره ۱۳: چهره اردشیر میرزا، اثر ابوالحسن غفاری، تهران، ۱۲۶۹ هجری قمری. ۴۴
- تصویر شماره ۱۴: زنی باروبنده، منسوب به محمد، میانه سده سیزدهم هجری قمری. ۴۵
- تصویر شماره ۱۵: دختر و گلدان گل، دوره فتحعلی شاه. ۴۵
- تصویر شماره ۱۶: عاشق و معشوق با پیاله شراب، اواخر قرن ۱۸ میلادی. ۴۵
- تصویر شماره ۱۷: بانو در حال کشیدن قلیان، دوره محمدشاه. ۴۵
- تصویر شماره ۱۸: چهره فتحعلی شاه، اثر مهرعلی، ۱۸۱۳ میلادی. ۴۶
- تصویر شماره ۱۹: شاه نشسته بر تخت، دوره فتحعلی شاه. ۴۷
- تصویر شماره ۲۰: دختر نوازنده تار، اثر ابوالقاسم، ۱۸۱۶ میلادی. ۴۷
- تصویر شماره ۲۱: جمشیدشاه با شاهزاده، اواسط قرن ۱۹ میلادی. ۴۷
- تصویر شماره ۲۲: شاهزاده با تفنگ، اثر محمدحسن، تهران، نیمه نخست سده ۱۳ هجری قمری. ۴۸
- تصویر شماره ۲۳: حضرت یوسف و یعقوب، دوره محمدشاه. ۴۹
- تصویر شماره ۲۴: حضرت یوسف در حال نگهداری از گوسفندان، دوره محمدشاه. ۴۹
- تصویر شماره ۲۵: حضرت یوسف و غزالها، اثر سید میرزا، دوره فتحعلی شاه. ۵۰

- تصویر شماره ۲۶: چهره شاهزاده جوان، سال ۱۸۴۰ میلادی..... ۵۱
- تصویر شماره ۲۷: شاهزاده با اسب در جنگ با اژدها، اثر محمدصادق، اواخر قرن ۱۸ میلادی..... ۵۱
- تصویر شماره ۲۸: شاه عباس دوم در شکارگاه، اواسط قرن ۱۹ میلادی..... ۵۱
- تصویر شماره ۲۹: عشاق در حال می نوشی، اثر محمدصادق، اواخر قرن ۱۸ میلادی..... ۵۲
- تصویر شماره ۳۰: دختر رقاصه با قاشقک، ۱۹۴۰ میلادی..... ۵۲
- تصویر شماره ۳۱: دیدار شیرین با فرهاد بر روی کوه بیستون، ۱۸۶۰ تا ۷۰ میلادی..... ۵۲
- تصویر شماره ۳۲: دختر رقاصه با قاشقک، دوره فتحعلی شاه..... ۵۳
- تصویر شماره ۳۳: دختر با ظرف شراب، ۱۸۴۰ میلادی..... ۵۴
- تصویر شماره ۳۴: عشاق با بطری شراب، اواخر قرن ۱۸ میلادی..... ۵۵
- تصویر شماره ۳۵: اظهار عشق زوجه همراه با گل سرخ، دوره فتحعلی شاه..... ۵۵
- تصویر شماره ۳۶: دختر نوازنده دایره، اثر ابوالقاسم، ۱۸۱۶ میلادی..... ۵۵
- تصویر شماره ۳۷: شیخ صنعان و دختر مسیحی، اثر محمدحسن، دوره فتحعلی شاه..... ۵۶
- تصویر شماره ۳۸: مادر و فرزند با طوطی، دوره فتحعلی شاه..... ۵۷
- تصویر شماره ۳۹: معشوقه در آغوش جوان، اواخر قرن ۱۹ میلادی..... ۵۸
- تصویر شماره ۴۰: چهره فتحعلی شاه بر مسند، دوره فتحعلی شاه..... ۵۹
- تصویر شماره ۴۱: چهره شاهزاده جوان زند، ۴-۱۹۱۳ میلادی..... ۶۰
- تصویر شماره ۴۲: چهره شاهزاده با کودک، اثر محمدحسن، دوره فتحعلی شاه..... ۶۱
- تصویر شماره ۴۳: چهره مرد، دوره فتحعلی شاه..... ۶۲
- تصویر شماره ۴۴: چهره یک شاهزاده، دوره فتحعلی شاه..... ۶۳
- تصویر شماره ۴۵: چهره شاهزاده با تفنگ سرپر، اثر محمدحسن، دوره فتحعلی شاه..... ۶۴
- تصویر شماره ۴۶: مرد جوان با ظرف شراب، دوره فتحعلی شاه..... ۶۵
- تصویر شماره ۴۷: چهره عباس میرزا بر مسند، دوره فتحعلی شاه..... ۶۵
- تصویر شماره ۴۸: چهره خسروشاه، ۱۸۴۰ میلادی..... ۶۵
- تصویر شماره ۴۹: عاشق و معشوق با ساز، ایاز و عزرا..... ۶۶
- تصویر شماره ۵۰: تصویر پرنده و ظرف میوه، نقاشی داخل طاقچه..... ۶۷
- تصویر شماره ۵۱: دختران نوازنده با تنبک و دایره و کمانچه، دوره فتحعلی شاه..... ۶۷

- تصویر شماره ۵۲: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر روتر. ۹۹
- تصویر شماره ۵۳: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر روتر. ۱۰۰
- تصویر شماره ۵۴: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر روتر. ۱۰۱
- تصویر شماره ۵۵: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر عظیم عظیم‌زاده. ۱۰۱
- تصویر شماره ۵۶: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر بهزاد. ۱۰۱
- تصویر شماره ۵۷: کاریکاتور نشریه ملانصرالدین، اثر روتر. ۱۰۲
- تصویر شماره ۵۸: یا سقای کربلا، اثر حسین قوللر آقاسی، تهران، نیمه نخست سده چهاردهم هجری شمسی. ۱۰۳
- تصویر شماره ۵۹: جنگ خیبر، نمونه‌ای از پرده‌های قهوه‌خانه‌ای، اثر حسین. ۱۰۴
- تصویر شماره ۶۰: بخشی از پرده جنگ خیبر. ۱۰۴
- تصویر شماره ۶۱: چهره نورعلی شاه، اثر اسماعیل جلایر، تهران، حدود ۱۲۸۲ هجری قمری. ۱۰۵
- تصویر شماره ۶۲: پیرمرد خسته، اثر محمود اولیاء، تهران، حدود ۱۳۳۵ هجری شمسی. ۱۰۶
- تصویر شماره ۶۳: فیلسوف، اثر علی محمد حیدریان، تهران، حدود ۱۳۳۵ هجری شمسی. ۱۰۷
- تصویر شماره ۶۴: چهره سیدنصرالله تقوی، اثر کمال‌الملک. تهران. ۱۳۲۸ هجری شمسی. ۱۰۸
- تصویر شماره ۶۵: مولانا جلال‌الدین محمدبلخی. اثر حسین بهزاد، تهران، ۱۳۳۶ هجری شمسی. ۱۰۹
- تصویر شماره ۶۶: عصر عاشورا، اثر محمود فرشچیان، تهران. ۱۱۰
- تصویر شماره ۶۷: شکار، اثر محمود فرشچیان، دهه ۱۳۴۰. ۱۱۰
- تصویر شماره ۶۸: چهره خسروخان کرمانی، اثر ابوالحسن غفاری، تهران، نیمه دوم سده ۱۳ هجری قمری. ۱۱۱
- تصویر شماره ۶۹: اسب، اثر ناصر اویسی، حدود ۱۳۵۰ هجری شمسی. ۱۴۲
- تصویر شماره ۷۰: مینوتور، اثر بهمن محمصص، دهه ۱۳۴۰ هجری شمسی. ۱۴۳
- تصویر شماره ۷۱: تنه‌های درخت، اثر سهراب سپهری، دهه ۱۳۴۰ هجری شمسی. ۱۴۴
- تصویر شماره ۷۲: تملیق، اثر نصرت‌الله مسلمیان، ۱۳۷۶ هجری شمسی. ۱۴۵
- تصویر شماره ۷۳: ترکیب‌بندی با حروف، اثر حسین زنده‌رودی، ۱۳۴۷ هجری شمسی. ۱۴۵
- تصویر شماره ۷۴: ترکیب، رنگ روغن و آکرلیک، اثر فریدون مام‌بیگی. ۱۴۶
- تصویر شماره ۷۵: ترکیب‌بندی، اثر مهدی حسینی، ۱۳۷۰ هجری شمسی. ۱۴۶
- تصویر شماره ۷۶: انتزاع، اثر حسین کاظمی، ۱۳۴۸ هجری شمسی. ۱۴۷
- تصویر شماره ۷۷: آدمها، رنگ و روغن روی چوب، اثر صادق بریرانی. ۱۴۸

- تصویر شماره ۷۸: ماهی‌ها، رنگ و روغن، اثر گیزلاوارگاسینایی ۱۴۹
- تصویر شماره ۷۹: ترکیب‌بندی با حروف، اثر فرامرز پیلارام، ۱۳۵۵ هجری شمسی ۱۵۰
- تصویر شماره ۸۰: بدون عنوان، رنگ و روغن، اثر جعفر روحبخش ۱۵۱
- تصویر شماره ۸۱: بدون عنوان، رنگ و روغن، اثر جواد حمیدی ۱۵۲
- تصویر شماره ۸۲: بدون عنوان، آکرلیک و پاستل، اثر فرشید ملکی ۱۵۳
- تصویر شماره ۸۳: لیلی و مجنون، رنگ و روغن، اثر فیروزه صابری ۱۵۴
- تصویر شماره ۸۴: بدون عنوان، رنگ و روغن، اثر مینا نوری ۱۵۴
- تصویر شماره ۸۵: بدون عنوان، رنگ روغن، اثر علی اکبر صادقی ۱۵۵
- تصویر شماره ۸۶: کنکاش، آبرنگ، اثر محمدعلی ترقی‌جاه ۱۵۶
- تصویر شماره ۸۷: ترکیب‌بندی، آبرنگ، اثر ناصر آراسته ۱۵۷
- تصویر شماره ۸۸: تل دختر، رنگ روغن، اثر نامی پتگر ۱۵۷
- تصویر شماره ۸۹: بدون عنوان، آکرلیک، اثر همایون سلیمی ۱۵۸
- تصویر شماره ۹۰: در خانقاه کودکی، آبرنگ، اثر محمدابراهیم جعفری ۱۵۹
- تصویر شماره ۹۱: گاو آسمانی، آکرلیک، اثر احمد نصراللهی ۱۵۹
- تصویر شماره ۹۲: پنجره، رنگ روغن، اثر حسن یاقوتی ۱۷۴
- تصویر شماره ۹۳: طبیعت بی‌جان، کلاژ و آکرلیک، اثر فرشته غازی‌راد ۱۷۵
- تصویر شماره ۹۴: صهیونیست، رنگ و روغن، اثر حسین خسروچردی ۱۷۶
- تصویر شماره ۹۵: فلسطین، رنگ و روغن، اثر علی وزیریان ثانی ۱۷۷
- تصویر شماره ۹۶: بدون عنوان، آکرلیک، اثر طلحه کامران ۱۷۸
- تصویر شماره ۹۷: فلسطین، پاستل، اثر بهزاد شیشه‌گران ۱۷۹
- تصویر شماره ۹۸: پرتره، رنگ روغن، اثر کورش شیشه‌گران ۱۸۰
- تصویر شماره ۹۹: زمین سوخته، رنگ و روغن، اثر مرتضی اسدی ۱۸۱
- تصویر شماره ۱۰۰: سرزمین فلسطین، سیمان گراوه، اثر ایرج اسکندری ۱۸۲
- تصویر شماره ۱۰۱: پشت دیوار سامری، رنگ روغن، اثر حبیب‌الله صادقی ۱۸۳
- تصویر شماره ۱۰۲: چشم‌انداز، رنگ روغن، اثر ابراهیم مقبلی ۱۸۴
- تصویر شماره ۱۰۳: کلاردشت، رنگ روغن، اثر سمیره رضوانی شمیرانی ۱۸۴

- تصویر شماره ۱۰۴: نوجوانها می‌جنگند، رنگ روغن، اثر حسین حاتمی‌آذر..... ۱۸۵
- تصویر شماره ۱۰۵: شیشه شکسته و انار، پاستل، اثر شیرین اتحادیه..... ۱۸۶
- تصویر شماره ۱۰۶: یادگار، رنگ روغن، اثر رعنا فرنود..... ۱۸۷
- تصویر شماره ۱۰۷: طبیعت بی‌جان، رنگ روغن، اثر مهتا معینی..... ۱۸۸
- تصویر شماره ۱۰۸: نوازنده طلایی، چاپ لیتو و مداد شمعی، ابراهیم حقیقی..... ۱۸۸

مقدمه

آنچه که این دوره از تاریخ ایران را که از دوران ناصرالدین شاه قاجار و سالهای پایانی قاجاریان تا اواخر دوران پهلوی ادامه دارد، از سایر ادوار جامعه ایران متمایز می‌سازد، سرعت دگرگونی جامعه و شرایط اجتماعی است. جامعه ایران در این زمان با گسترش نسبی ارتباطات و قوت‌گرفتن روند آشنایی با جوامع اروپایی که از مدتها پیش آغاز شده بود، پا به دوره‌ای جدید می‌گذارد که از تمام زوایا و جوانب قابل‌تعمق و بررسی است. پیدایش مدرنیسم به شکل کنونی آن در اواخر دوران قاجار و همزمان با شکل‌گیری نهضت مشروطه که خود یکی از نمودهای آشکار گرایش جامعه به تجددطلبی در حوزه سیاسی آن بود، آغاز شد.

از ویژگیهای بارز این دوره آغاز حرکت در جهت دگرگونی ساختار سیاسی و حکومتی از یک سو و مناسبات و ارزشهای فرهنگی از سوی دیگر است.

به دلیل تأثیر فاحشی که ویژگیهای اجتماعی این دوره بر روی فرهنگ و هنر مردم گذاشت، لازم است در بررسی هنر این دوره و اختصاصاً نقاشی آن، شرایط اجتماعی را نیز لحاظ نماییم.

انقلاب مشروطه نقطه عطفی در جامعه بسته ایران بود که در ادبیات و هنر نیز تأثیر گذاشت. پس از انقلاب و مشروطه در ادبیات نهضتی - نام تجددطلبی شکل گرفت که اهداف آن مشابه مدرنیسم در اروپا بود.

این تحول‌پذیری در نقاشی نیز بروز نمود. در ابتدای این دوره که همزمان با حکومت قاجارها بود، روند تحول نقاشی بصورتی آرام در حال شکل‌گیری بود. نقاشی قاجار از نقاشی ایرانی فاصله گرفته بود و نقاشانی پیدا شده بودند که به شیوه غربی، نقاشی و شبیه‌سازی می‌کردند.

به مرور از بین شاگردان کمال‌المنک تعدادی حرکت به سوی هنر جدید را آغاز کردند و در دوره‌های بعد و با تأسیس دانشکده هنرهای زیبا روند شکل‌گیری هنر معاصر نقاشی سرعت گرفت و خود این تحولات به پیدایش گرایشات جدید در نقاشی ایران منجر شد. آنچه مسلم است این است که روند تحول نقاشی ایرانی کماکان منبعث از تحولاتی بود که جامعه دستخوش آن بود و برقراری ارتباط با جامعه شیوه‌ای نو را ایجاب می‌کرد.

صاحب‌نظران برخی عوامل پیدایش مدرنیسم در ایران را چنین برمی‌شمارند.

۱. پیروزی آزادیخواهان مشروطه بر استبداد وقت.

۲. پیداشدن طبقه متوسط و پیدایش قشر روشنفکر.